

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΠΕΜΠΤΗΝ
ΚΑΙ
ΚΤΡΙΑΚΗΝ
—
ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΑΗΡΩΓΕΑ
—
ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΔΡ. 10
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ Φρ. Χρ. 10
—
Τιμή Φύλλον
5 λεπτά 5

ΕΤΟΣ Α'. | ΑΘΗΝΑΙ, Πέμπτη 22 Μαΐου 1903 | ΓΡΑΦΕΙΑ : 'Οδός Οικονόμου αρ. 4 | ΑΡΙΘ. 40

ΣΤΟ ΜΙΣΤΡΙΩΤΗ

Μιστριώτη, απ' τὴ σοφία σου
ἀν κρίνω κι' ὁμορφιά σου.
Πρέπει ἀπὸ Φοῖβο κι' Ἀθηνᾶ
ν' ἀρχίνησε ἡ γενιά σου.
Κάτι οἱ παλιὸι θὰ γινόντιν
ποῦ λέγανε πῶς κάλλει
Πίντ' ἀπαρτίλαχτα ἔχει ἐντός
κι' ἀπ' ἔξω τὸ κοφίλι.

Κ. ΤΕΦΑΡΙΚΗΣ

— Η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΙ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Εἶνε βέβαια καλοὶ πατριώταις ἐκεῖνοι ποὺ ζητοῦν Ἐθνοσυνέλευσι γιὰ ν' ἀναθεωρήσῃ τὸ Σύνταγμα. Αὐτοὶ εἰ ἀγῶνας ποὺ κάνουν εἶνε τρανὴ ἀπόδειξι πῶς πονοῦν ποὺ βλέπουν τῆς πολιτείας τὴ σαπήλα καὶ τῆς πατρίδας τὴν καταφρόνια, καὶ ὁ πόνος τοὺς κάνει νὰ γυρεύουν ἕνα δυνατὸ γιαντὶ μετὰ τὴν ἐλπίδα πῶς θὰ σώσῃ αὐτὴ τὴν ἀτυχὴ χώρα ἀπὸ τὴν παρὰ λυσία ποὺ τὴ δέρνει.

Γι' αὐτὸ ἴσα ἴσα—γιατὶ τὸ παραδέχομαι πῶς εἶνε καλοὶ πατριώταις καὶ μοῦ πονεῖ ἡ ψυχὴ μου νὰ βλέπω τὸ ζωντανὸ πατριωτισμὸ, ποὺ εἶνε σπανιώτατη ἀρετὴ σταὶς ἡμέραις μας, νὰ χάνεται σ' ἀνώφελους ἀγῶνες. Ἐν ὧ μ πορ οὐ σε νὰ σώσῃ τὴν πατρίδα ἂν ἐπιανε ἄλλο δρόμο,—ἐσκέφτηκα πῶς εἶνε χρέος μου νὰ τοὺς πῶ δυὸ λόγια.

Πρῶτα πρῶτα τοὺς κάνω τὴν παρατήρησι, πῶς ἐκεῖνο ποὺ γυρεύουν δὲ μπορεῖ νὰ γίνη. Τὴν ἀναθεώρησι τοῦ Συντάγματος τὴν ἐμποδίζει τὸ Σύνταγμα. Ἄν τὸ παρατηρήσουν μετὰ προσοχὴ, θὰ ἴδουν πῶς εἶνε εὐκολώτερο νὰ περάσουμε τὰ Δαρδανέλλια καὶ νὰ πᾶμε στὴν Πελοπόννησον, παρά νὰ πηδήσουμε τὰ παλούκια τοῦ ἀρθροῦ 107 καὶ νὰ φθάσουμε στὴν ἀναθεώρησι. Θὰ μοῦ ποῦν πῶς ὑπάρχουν κι' ἄλλοι τρόποι. Τὸ ξέρω. Ἀλλὰ ἐκεῖνοι οἱ ἄλλοι τρόποι, ἢ ἀπὸ ἀπάνου ἢ ἀπὸ κάτω σπρωχθόν, θὰ μᾶς κάμουν ἀν ο υ - κ ἄ τ ο υ' κ' ἡ μεγάλη Δα-

σκάλα τοῦ κόσμου, μᾶς λείπει ὥς τὸ ἀ ν ο υ - κ ἄ τ ο υ ἀπὸ τί ἀρχίζει τὸ ξέρι ὁ καθένας, ἀλλὰ σὲ τί μπορεῖ νὰ τελειώσῃ δὲν τὸ ξέρι κανένας.

Ἄς ὑποθέσωμε ὅμως πῶς δὲν ὑπάρχουν μήτε δυσκολίας, μήτε κίνδυνοι, παρά πῶς εἶνε βολετὸ μ' ὅλη τὴν τάξι νὰ γίνη ἡ ἀναθεώρησι τοῦ Συντάγματος. Τοὺς καλοὺς πατριώταις ποὺ τὴ ζητοῦν δὲν τοὺς ρωτῶ τί μορφή σκέπτονται πῶς πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ νέο Σύνταγμα. Δὲν τοὺς ρωτῶ ἂν στοχεύουν πῶς πρέπει νὰ τσεκουρωθῶν τὰ δικαιώματα τοῦ λαοῦ ἢ νὰ ψαλλιδισθῶν τὰ προνόμια τοῦ Βασιλέως. Καὶ δὲν τοὺς ρωτῶ γιὰ τέτοια πράγματα, γιατί τὸ εἶπα καὶ τὸ ξαναλέω πῶς εἶνε μάταιος αὐτὸς ὁ ἀγῶνας ποὺ κάνουν· ὥστε καὶ κάθε συζήτησι ἀνώφελη. Μόνο μιὰ ἐρώτησι μετὰ βάζει ὁ πειρασμὸς νὰ τοὺς κάμω. Καὶ θὰ τὸ ἴδουν πῶς αὐτὴ ἡ ἐρώτησι ἔχει τὸν πρακτικὸ σκοπὸ νὰ τοὺς πείσῃ πῶς ὁ ζωντανὸς πατριωτισμὸς τοὺς χρεωστεῖ νὰ πιάσῃ ἄλλο δρόμο. Τοὺς ρωτῶ λοιπόν. Τὸ νέο Σύνταγμα ποὺ ζητοῦν τί θεμέλιο θὰ ἔχῃ; Ποῦ θὰ στηρίζεται; Ἐπάνω σὲ τί θὰ νᾶνε στυλιωμένο; Τὸ Σύνταγμα ποὺ ἔχουμε τώρα εἶνε στηριγμένο ἐπάνω σ τ ὸ ν π α τ ρ ι ω τ ι σ μ ὸ τ ὼ ν Ἑ λ λ ῆ ν ω ν. Αὐτὸ τὸ θεμέλιο τοῦ ἔβαλε ἡ Ἐθνοσυνέλευσι τοῦ 1864 μετὰ τὸ ἀρθρο 110 γιὰ νὰ εἶνε ἥσυχη πῶς δὲ θὰ μπορέσῃ νὰ τὸ ρίξῃ κανένας. Τὸ ἴδιο θεμέλιο εἶχε καὶ τὸ δημοκρατικὸ Σύνταγμα τῆς Τροιζήνης: «Τὴν πίστι τῆς Βουλῆς καὶ τοῦ Κυβερνήτη καὶ τὸν πατριωτισμὸ τὸ ὅτι ἑλ λ η ν ο ς». Τὰ ἴδια ἔλεγε καὶ τὸ Σύνταγμα τοῦ 1844 στὸ ἀρθρο 107. Δὲν εἶνε ζήτημα λοιπόν πῶς αὐτὸ τὸ θεμέλιο ἔχουν σκοπὸ νὰ βάλουν καὶ στὸ νέο Σύνταγμα, ἀφοῦ ὅχι μόνο τὰ δικὰ μας, παρά καὶ ὅποιος ξένης χώρας πάρουν τὸ Σύνταγμα τῆς γιὰ ὁδηγία τους, θὰ τὸ βροῦν στηριγμένο στὸν πατριωτισμὸ τοῦ λαοῦ. Καὶ τώρα ἂς μοῦ κάμουν τὴ χάρι, ὅχι νὰ μοῦ ἀποκριθῶν φανερά—Θεὸς φυλάξῃ! Δὲν εἶμαι σκανδαλιάρης—παρὰ νὰ βάλουν τὸ χέρι στὴν καρδιά τους καὶ νὰ ποῦν μονάχοι τους στὴ συνείδησί τους: ὑπάρχει ἐδῶ μετὰ ζωντανὸς πα-

τριωτισμὸς γιὰ νὰ στηρίξουν ἐπάνω του τὸ νέο Σύνταγμα ποὺ γυρεύουν νὰ κάμουν;

Σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα ὁρίστε ἡ κρίσι ποὺ κάνω ἐγὼ ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ βλέπω: Στὰ 1864 πιθανὸ νὰ ὑπῆρχε «πατριωτισμὸς τῶν Ἑλλήνων» ἀφοῦ ἡ Ἐθνοσυνέλευσι ἐστήριξε ἐπάνω του τὸ ἔργο τῆς. Σήμερα ὅμως ὅποιος πῇ πῶς ὁ πατριωτισμὸς τῶν Ἑλλήνων στηρίζει τὸ Σύνταγμα, εἶνε τὸ ἴδιο σὰν νὰ ἔλεγε πῶς οἱ ἀγροφύλακες φυλάνε ἕνα περιβόλι ποὺ ὁ κάθε διαβάτης, σὰν τοῦ κάμῃ βρεξί, μπαίνει μέσα καὶ ὅχι μόνο μαζεύει καρποὺς, παρά καὶ ξύλα κόβει καὶ δένδρα ξεριζώνει. Ἐγὼ αὐτὸ βλέπω πῶς γίνεταί μετὰ τὸ Σύνταγμα μᾶς, τὸ ἀφιερωμένο στὸν πατριωτισμὸ μᾶς γιὰ νὰ τὸ φυλάῃ.

Τὰ κόμματα τὸ ποδοπατοῦν γιὰ νὰ πάρουν τὴν ἐξουσία. Ὑπουργεῖα καὶ Βουλαις ἀλλάζουν χέρι μετὰ χέρι τὰ χρέη ποὺ τοὺς δίνει τὸ Σύνταγμα. Ὁ βουλευτὴς δίνει τοῦ Ὑπουργοῦ τοὺς νόμους, κι' ὁ Ὑπουργὸς δίνει τοῦ βουλευτῆ τὴ διοίκησι. Καὶ σὰν βάλετε στὸ νοῦ σας πῶς ὁ βουλευτὴς, δηλαδὴ ὁ ἐπαρχιακὸς κομματάρχης, ἔχει στὰ χέρια του τὴ διοίκησι τῆς ἐπαρχίας του, καταλαβαίνετε τί κλωτσοβολιδ λαβαίνει τὸ ἀρθρο 3 τοῦ Συντάγματος, ποὺ λέει πῶς ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἴμαστε ἴσοι μπροστὰ στὸ νόμο.

Ὅλα τᾶλλα πᾶνε μονάχα τους.

Θὰ μοῦ πῆτε πῶς αὐτὰ δὲν τὰ κάνει ὁ λαὸς, παρά τὰ κάνουν οἱ πολιτικοί.

Ἀ π ὁ κ ρ ι σ ι. Σὲ τρία εἴμαστε διατεταμένοι οἱ ἐλεύθεροι Ἕλληνες. Ἡ μιὰ μερίδα εἶνε οἱ πολιτικοί, ποὺ τὰ κάνουν αὐτὰ. Ἡ δευτέρη μερίδα εἶνε οἱ θεσιθῆρες καὶ οἱ διάφοροι φαγάδες, ποὺ τὰ βρίσκουν ὅλα αὐτὰ καλὰ καὶ ἅγια σὰν τὰ κάνουν οἱ δικοὶ τους, καὶ χαλοῦν τὸν κόσμον ἀπὸ ταῖς φωναῖς γιατί τὰ βρίσκουν ὅλα κακὰ καὶ μαῦρα σὰν τὰ κάνουν οἱ ἄλλοι. Ἡ τρίτη μερίδα, ποὺ εἶνε δέκα φορὰς μεγαλύτερη ἀπὸ ταῖς ἄλλαις δυὸ, εἶνε ὁ κόσμος ποὺ δουλεύει, μετὰ τὴν ἐπιστήμη του, μετὰ τὸ ἐμπόριό του, μετὰ τὴν τέχνη του, μετὰ τὴν ἐργασίαν του. Αὐτὴ ἡ τρίτη μερίδα πονεῖ καὶ μαραίνεται ποὺ βλέπει τῆς πατρίδος τὰ χάγια. Ἀλλὰ ὡς ἐκεῖ φθάνει ὁ πατριωτισμὸς τῆς— νὰ πονῇ καὶ

να μαραινέται. Νεκρὸς πατριωτισμὸς, θὰ μὴ πῆτε. Τὸ βλέπω. Καὶ γὰρ τοῦτο σὰς λέω: Δώσετέ του πνοή. Σὰν ζωντανήν δὲ θὰ ἔχουμε ἀνάγκη γὰρ ἀναθίστηναι τοῦ Σύνταγματος. Ὅσοι μένει νεκρὸς, καὶ τοῦτο τὸ Σύνταγμα ποῦ ἔχουμε καὶ ὅπου ἄλλο κάμουμε δὲ θὲ νᾶνε παρὰ στὴ χαρτί.

Καὶ μετὰ τὴν τρόπον μὲν νὰ λάβῃ πνοή ὁ νεκρὸς πατριωτισμὸς τῆς μεγάλης μερίδος τοῦ λαοῦ;

Μὲ τὸ νὰ κτυπηθῇ κατακέφαλα ἡ παρανομία καὶ ἡ κατάχρησις τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν φαράδων.

Καὶ ὁ μόνος ποῦ μὲν νὰ κάμῃ αὐτὴ τὴ σωτηρία τῆς πατρίδος εἶναι ὁ ζωντανὸς πατριωτισμὸς τῶν λίγων, φθάνει μόνον νὰ ἔλθῃ σὲ μιὰ συνεννόησιν γὰρ ἔργα καὶ ὅχι νὰ χάνεται μετὰ λόγια τοῦ ἀέρος.

A. N. ΒΕΡΥΚΙΟΣ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΑΣ--ΤΑ ΧΑΛΙΑΜΑΣ

Πῶς δυνατόν, πῶς ἠρωϊκῶς ξετίναγμα, ἀπὸ κεῖνο ποῦ τὴν ἔκαμε τῆς Παιδείας μας ὁ Κωστῆς Παλαμῆς, δὲν μποροῦσε νὰ γίνῃ. Καὶ τὴν δὲ σὺν λέει τὸ φωτεινότερον ἐκεῖνο ἀπόφωτον: «Ἀπὸ τὴν ἀφορμὴν κάποιου Συνέδρου», τὸ παλλακαριστικὸν αὐτὸ χεῖμα, ποῦ δημοσιεύτηκε στὸ «Νουμῶ».

Πολλὰ, πῶρα πολλὰ λέει γὰρ κείνους ποῦ μποροῦνε νὰ καταλάβουν ἢ καλλίτερα θέλωμε νὰ καταλάβουν, ἀφοῦ εἶναι πολλοὶ ποῦ σοῦ λένε: αὐτὸ θέλω νὰ διαβάσω οὔτε νὰ τὰ καταλάβω τέτοια πράγματα, γιὰτὶ δὲν πρέπει νὰ τὰ καταλάβω.

Παγαίνετε λοιπὸν, ὦ Κινέζοι, νὰ κοιμηθῆτε, ἀφοῦ θέλετε νὰ κοιμηθῆτε πάντα, κλείστε καλὰ μὲσα στὸ Κινέζικόν σας τὸ κίτρον καὶ ἀφοῦ κοιμηθῆτε τοὺς λίγους ποῦ θέλουνε νὰ καταλάβουν. Ἀπὸ μαργαριτάρια τὰ καταλαβαίνετε ἐσεῖς, ὦ χοῖροι, ποῦ ἡ ψευτιά καὶ ὁ ἐγωϊσμὸς στάθηκαν γὰρ σὰς τὸ βοτάνι τῆς Κίτης;

Ἡ παιδεία μας, λέει ὁ Κωστῆς Παλαμῆς, ναι σὰν τὸ ἐπιπλοὶ τὸ σκαρφαλωμένο καὶ σὰν τὸ ψωριασμένο τὸ ἄλογο.

Κι' ἀπὸ τὸ «Ἴον Ἑλλάν», Ἑκπαιδευτικὸν Συνέδριον ἐν Ἀθήναις 1901 φαινέται σὺν νὰ

ἐλπίζει ὁ ἀγνὸς καὶ καλομελετητὴς πατριώτης κάποιος ἀντάμωμα χειρῶν ποῦ θὰ σιμῶνουν τὸ παλῖν, τὸ βιρὺν, τὸ σκαρφαλωμένο τὸ ἐπιπλο, ποῦ θὰ ξεσύρουνε ἀπὸ τὴ λάσπη τὸ ξεμένο στὸ παραφορτωμένο κάρρο, μαρτυρικὸν παλαιόλογο. Γιατὶ, καθὼς λέει, καὶ γὰρ τὸ σάλευμα τοῦ ἐπιπλοῦ, καὶ γὰρ τὸ ξεσύριμα τοῦ ἀλόγου βέβαια δὲ φτάνουνε τοῦ ἐνὸς τὰ χέρια, μὴ ὅλην του τὴ θέλησιν. «Βοηθάτε, πονεῖτικοι καλοπροαίρετοι διαβάτες, μετὰ τὰ δυνατόν τὰ χέρια!... Κ' ἔχει ὁ Θεὸς γὰρ τὰλλα».

Ἄς ἐλπίσουμε λοιπὸν καὶ μεῖς γὰρ τὰ μετὰλούμενα ἀφοῦ γὰρ τὰ τωρινὰ πρέπει, μὴ τὴν ἀλήθειαν, νὰ κλαίμε, νὰ κλαίμε σὰν τοὺς ἀπλησιζόμενους.

Λίγη ὀρθὴ κρίσις καὶ λίγη ἀνεπηρέαστη ἀντίληψις φτάνει γὰρ νὰ διακρίνῃ κανεὶς τὴν ἐλαστικὴν κατὰστασιν τῆς Παιδείας μας, ριχνοντας μιὰ ματιὰ στὰ σχολεῖά μας, στὰ προγράμματα τοῦς, στὰ βιβλία τοῦς καὶ στοὺς δασκάλους τοῦς—τοὺς περισσότερους. Μὰ πῶς θέλετε μετὰ τέτοια σχολεῖα, μετὰ τέτοια προγράμματα, μετὰ τέτοια βιβλία καὶ μετὰ τοὺς δασκάλους νὰ προκόψουμε καὶ ν' ἀποχτήσουμε καὶ μεῖς ἀληθινὴν Παιδείαν; Πῶς θὰ μπορέσουμε καὶ μεῖς μιὰ μέρα νὰ χαροῦμε τοὺς γλυκίτατους αὐτοὺς καρπούς τῆς πρωτομῆγισσας Παιδείας, ἀφοῦ δὲν ἔχουμε χαμπάρι τί γίνεται ἀλλοῦ καὶ πῶς δουλεύουνε μέρα καὶ νύχτα γὰρ ζητήματα ἐκπαιδευτικὰ καὶ παιδαγωγικὰ;

Βαρειὰν ἐντύπωσι μοῦκαναν καὶ ἀφορμὴ μπορῶ νὰ πῶ πῶς μοῦδουναν, γὰρ νὰ γράψω τὴς ταπεινὲς μου σκέψεις, τ' ἀκόλουθα λόγια τοῦ Κωστῆ Παλαμῆ, τὰ γκαρδιακὰ καὶ πατριώτικα:

«Καὶ μεῖς ἐδῶ μακάριοι γύρω, σ' ἓνα ξόανο μεσοφωνικόν, ποῦ Παιδεία τὸ εἶπαμε, χορεύουμε καὶ οὐτορεῖουμε καὶ προσφέρουμε θυσίαν στὸ ξόανον ὅτι πολυτιμώτερον ἔχουμε: τὰ παιδιά μας».

Τὰ παιδιά μας, Κύριοι, δὲν ἀκοῦτε;

Ἐνῶ στὸ παιδί μου ὁ κόσμος δλόγυρα φανερόνεται ὠραῖος καὶ γελαστός, ξεχειλισμένος ἀπὸ ζωὴν, σὰν ἓνα μεγάλο πανόργανο ποῦ ἀλλάζει ὁλόθεν καὶ δείχνει ὅλα καθαρὰ ξάστερα, ἐνῶ ἡ φύσις ἀκούραστα τοῦ διδάσκει τὸν ἔρωτα πρὸς τὴν ἀλήθειαν, πρὸς τὴν ζωὴν, ἔρχεται στὸ σχολεῖν ὁ δάσκαλος καὶ προσπαθεῖ μετὰ κάθε τρόπον νὰ κλείσῃ τὸ παιδί—τὸ ρωμιόπουλο—σ' ἓναν πληχτικὸν καὶ σκοτεινὸν κύκλον, ὅπου βασιλεύει ἡ ψευτιά καὶ ὅπου οἱ ἴδιοι συνήθεισε πᾶν ν' ἀναπνέῃ, νὰ ζῇ καὶ νὰ δέρονται. Παιδαγωγικὴ σοῦ λένε. Ποῦ ρωμιόπουλο δὲν ξύπνησε πρῶτ' πρῶτ' μετὰ τὴν

ἀγνότην παιδικὴν λαχτάραν, ὅταν εἴτανε γὰρ νὰ πρωτοπῇ στὸ σχολεῖν, καὶ ὑπερῖπὸ λίγες μέρες δὲν ἄρχισε νὰ βαρεῖται τὸ σχολεῖν, νὰ μὴν τὴ θέλῃ, νὰ τοῦ φαίνεται σωστὴ κόλασις, δεσποτιῶν; Ποῦ εἶναι ἡ παιδαγωγικὴ τῶν σχολειῶν μας; Ποῦ εἶναι οἱ παιδαγωγοί μας ποῦ ἔπρεπε στὴν ἀθώαν παιδικὴν ψυχὴν ν' ἀναζωογονήσουν τὸν ἔρωτα τῆς ἀλήθειας, τῆς ζωῆς, τῆς ἐργασίας, τῆς παιδείας, τοῦ Ἑθνικοῦ Ἰδανικοῦ;

Στὸ σχολεῖν μέσα γίνεται ὁ μεγαλειώτερος Βανδαλισμὸς, ἡ χυδασιώτερη ἀσέβεια καὶ τὰ τῆς φθόσεως, καθὼς λέει ὁ καλὸς μου φίλος κ. Σταματιάδης. Ὅ, τι ζωντανὸν, ὅ, τι ὠραῖον, ὅ, τι ἀληθινὸν ἐστάλαξεν ἡ Φύσις στὴν ψυχὴν τοῦ παιδιοῦ, τὸ στεγνώνει καὶ τὸ σκορπίζει ὁ λίθος τοῦ Δασκαλισμοῦ. Καὶ εἶναι ὁ Δασκαλισμὸς ἡ μεγαλειωτέρη μας ἐθνικὴ ἀσυνέπεια, χειρότερη ἀπ' ὅλες τὴς πληγὰς τοῦ Φαριῶ μαζωμένες.

Μὲς στὸ σχολεῖν τὸ παιδί δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ σκέφτεται μοναχὸν τοῦ, μορφώνοντας καὶ δυναμιζώντας τὴν κρίσιν τοῦ, δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ λέν ὅ, τι αἰσθάνεται ὅπως τὸ αἰσθάνεται καὶ ὅπως πρέπει φυσικὰ νὰ τὸ λέν.

Τὴν θὰ πῇ εἰλικρίνεια καὶ ἐλευθερία στὴ σκέψιν, στὴν ἐκφράσιν τῆς ἰδέας καὶ τῆς ἐντύψεως;

Αὐτὰ ὅλα ὁ σοφὸς δάσκαλος πρέπει νὰ τὰ σέροναι δεμένα πίσω ἀπὸ τὸ ἄρμα τοῦ Ἑγωισμοῦ καὶ τῆς Ψευδοσοφίας. Πρέπει μετὰ τὴν μεγαλειωτέραν ἀπονίαν νὰ τὰ περιφρονήσῃ, νὰ τὰ πνίξῃ, νὰ τὰ τσικίσῃ νὰ τὰ γκρεμίσῃ, νὰ τὰ καταστρέψῃ, νὰ τὰ ἐκμηδενίσῃ. Καὶ σοῦ λέει. Ἐγὼ αὐτὸ δὲν τὸ εἶπα ἔτσι αὐτὸ δὲν εἶναι ἔτσι γραμμένον στὸ βιβλίον.

Ἄν τὴν θελήσουμε νὰ ποῦμε καὶ κανένα λόγο γὰρ τὴν Ἑθνικὴν μας γλώσσαν γὰρ τὸ τίμιον αὐτὸ παλῖν ἀπὸ τὸν ἀνέκει σ' ὅλον μας τὸ ἔθνος, φτάνει μονάχα νὰ ποῦμε πῶς σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα ἀπέναντ' τὸν σχολεῖν—ἀντεθνικὸν μαχαῖρι. Μὲ τὰ χάλια λοιπὸν ποῦ ἔχουν τὰ σχολεῖά μας σήμερον, δὲ φαίνεται σὺ νὰ εἴχε μεγάλο δικαίωμα ἐκεῖνος ποῦ εἶπε πῶς τὸ σχολεῖν εἶναι τὸ Βασανιστήριον ποῦ μιὰ καὶ γὰρ πάντα στρεβλώνει καθὼς ρωμιόπουλο, ἡ κόλασις ποῦ στεγνώνει καὶ ζωρώνει τὸ νοῦν τοῦ. Ποιὸς γνωστικὸς δὲ θὰ τὸ παραδεχτῇ πῶς τὰ σχολεῖά μας παίρνουν τὸ ρωμιόπουλο γεμάτον φωτιά καὶ ζωὴν, καὶ ἀφοῦ τοῦ σβύσουν τὴν φωτιά καὶ τοῦ πνίξουν τὴν ζωὴν, τὸ κάνουν καὶ γίνεται σωστὴ μοῦρμα, «μούρμα ποῦ βγαίνει κατόπι στὸν κόσμον φασκισμένον μετὰ τὸν λάμπρο τοῦ Δασκαλισμοῦ»;

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

Τ' ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΤΩΝ ΛΟΓΙΩΝ ΜΑΣ

Κ' ἔχουν δικαίωμα νᾶνε σφραγισμένοι μετὰ τέτοιον φίλιν, γιὰτὶ καὶ ὁ κ. Ἐπισκοπόπουλος τῇ φιλολογικῇ του ἐργασίᾳ δὲν ξεφεύγει οὔτε βήμα ἀπὸ τὸ δρόμον, ποῦ ἀκολουθεῖ ὁ κ. Νιρβάνης. Τὰ ἴδια καὶ αὐτός: Γκονκούρ, Δ' Ἀνούντσιε, Μπουρζέ, Ἀνατόλ Φράνς, ἔχει γιὰ πηγὴν καὶ ὁποῖον ἄλλον βρεῖ μπροστὰ του. Θᾶνε γλωσσολογὸς ὁ κ. Ν. Ἐπ. καὶ ἡ γλωσσολογία του τοῦ εἶναι πολλὴ κακὸς τύμβος. Παίρνει ἴπν' ὅλοθ' ὡς χωρὶς ντροπῆς καὶ διέκρισης. Γι' αὐτὸν ἡ ἐξελεγχτικὴ εἶναι ποῦ δὲν δύσκολη. Δὲν ἔχουμε νὰ δεῖξουμε ποῖος δὲν εἶναι δικό του, ἀλλὰ ποῖος εἶναι δικό του.

Θὰ θυμωθῇ βέβαια, ὅσοι παρακολουθοῦν τὴν φτωγὴν φιλολογίαν μας, πῶς ἐδῶ καὶ ἐννέα χρόνια ξεσκεπάστηκε ὁ κ. Ἐπισκοπόπουλος ἀπὸ τὴν Ἀθήναις γιὰ τὸ κλέψιμον τοῦ «Καλλινοῦλα» ἀπὸ καποιον ἐργασίον. Ἰταλὸν συγγραφεῖν καὶ μετὰ μισήν ὥραν λόγια θύληται νὰ δικαιολογηθῇ τὸ «σοφὸν παιδίον» καθὼς τὸ νόμιζαν τότες. Αὐτὸς ἦταν τὸ πρῶτον καὶ ὁ περὶ τὸ. Ἡρὸν ὅστερα τὰ διηγήματα.

Ὅσοι τὰ διέδωκαν, ἀλλὰ εἶχαν σχετισθῇ κάπως καὶ μετὰ τὴν ξένη φιλολογίαν, ἔδωκαν στὴν καλὴν ἀπ' αὐτὰ καὶ φράσαι ποῦ θυμίζαν περισσότερο ἀπὸ ὅσον ἔπρεπε τὸ Βιλλιέρ-ντε-Αἰλ-Αντὴν, τὸ Δ' Ἀνούντσιε, τοὺς Γκονκούρ, τὸν Πόρ καὶ τὸν Βωδελάρ ἔρκεται, τὸ Μωπασσάν καὶ ἄλλους. Παράδειγμα τὸ αὐτὸ *diese mienne* γὰρ τὸν πρῶτον, τὸ «Θρήνον τοῦ Δαλινοῦ» γὰρ τὸ δεύτερον καὶ ἄλλα. Τὸ «Φιλί τοῦ Ἠλίου» εἶχε κάμει ἐξαιρετικὴ ἐντύπωσις ὅταν πρωτοδιαβάστηκε. Μὲ ἔτυχε νὰ δημοσιεύσῃ ὅστερ' ἀπὸ λίγους καὶ ἡ δημοσιεύσις ἄγγελος Παναγιωτάτου ἐν διηγήματι τῆς τῆς «Λουτρῶν» ποῦ ἔμοιαζε τόσο πολὺ μετὰ τὸ Φιλί τοῦ Ἠλίου τὸν περισσότερο μέρος, ὥστε ἔδωκεν ἀνομήν νὰ προσέξουμε κομμάτι καὶ νὰ βροῦμε ὅτι καὶ οἱ δύο τοὺς εἶχαν ἀντιγράψῃ μετὰ τὰ ἴδια λόγια ἀρκετὰ φράσεις, τίς πῶς δυνατόν, ἀπὸ ἓνα διηγημα τοῦ Μωπασσάν, τὴ «Μαρόκκα» νομίζω, καὶ τὴν ὑπόθεσιν μοῦ φαίνεται ἀπὸ τὸ Μαιζερουῖ.

Διὰ τὸς τὰ «Ἀσμάτων τοῦ κ. Ἐπισκοπόπουλου μετὰ λίγη προσοχὴ καὶ θὰ βρῆτε ἐκεῖ μετὰ χωρὶς πολλὸ κόπον ἀτόφια κομμάτια τοῦ Δ' Ἀνούντσιε καθὼς ἀπὸ τὰ «Παραδείσια ποιήματα», «Θεῖον τοῦ Ἰαννῆτος», «Ὁ νεῖρον φθονοπωρινὴς ἐσπέρας» κλπ.

Ὁ κ. Ν. Ἐπ. γράφει συχνὰ χρονολογήματα τὰ περισσότερα ἀπ' αὐτὰ εἶναι ἀντιγραφεῖς τοῦ τελευταίου ἔργου φιλολογικοῦ ἢ καλλιτεχνικοῦ ποῦ ἐδιέβητε ὁποῦδήποτε καὶ ὅπως τὰ παρουσιάζει πάντα γὰρ δικὰ του. Δὲ θὰ μ'

ἔρτανεν ὁλόκληρος τόμος νὰ κάμω τὴν συγκριτικὴν ἀπόδειξιν. Φέρνω ὅμως ἓνα πολὺ οὐσιαστικὸν παράδειγμα. Κάποτε ἔγραψε χρονολογήματα στὸ «Ἄστυ» μετὰ φιλολογικὰς ἀξιώσεις γὰρ τὸ «Μικρὸ Ἐγὼσφ» τοῦ Ἰφέν, ἐνῶ ἀκόμη μόνον ἀποσπάσματα εἶχαν δημοσιευθῇ στὰ γαλλικὰ φύλλα Ὁ κ. Ν. Ἐπ. ὅμως ἔκρινε τὸ ὅραμα καὶ ἔλεγε «καὶ τὴν τὰ παρὲν ἡν μὰς γυνώμεν τὸ νέον ἔργον τοῦ Ἰφέν ἔχει ὅλους ἰδιαιτέρους ἐνδιαφέροντες, βελύχεται ἀτυνῆθι δι' ὅτους παρακολουθοῦν τὴν ἀνέπτυξιν καὶ μεταλλάσσουσιν ἐξελίξιν τῶν ἰδεῶν τοῦ συγγραφέως κτλ.» Ἦταν ὁλόκληρη κριτικὴ γὰρ τὸ ἔργον καὶ ἔλεγε ἀκόμη γὰρ τίς ἰδέας τοῦ συγγραφεῖς τοῦ «Βράνδ» ἔρκεται, ὅταν τὴν ἴδιαν ἐποχὴν δημοσιεύεται καὶ κάπου ἄλλου, στὸ «Νέον Πνεῦμα» νομίζω, μιὰ περίληψις ἀπὸ τίς ξένες κρίσεις καὶ πράγματι περιέρχεται ἡ περίληψις αὐτὴ ἔλεγε ὅσα εἶπε καὶ ὁ κ. Ν. Ἐπ. Μετὰ τὰ ἴδια λόγια, τίς ἰδέας σκέψεις, τὴν ἴδιαν μέθοδον τῆς ἀναλύσεως τοῦ ἔργου. Τέτοια παραδείγματα χίλια δύο ἔρκεται. Ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ ὁρεῖται κανεὶς

Στὸ γράφοντο τοῦ κ. Ἐπισκοπόπουλου τοῦτο μετὰ πᾶν ἐντύπωσιν, πρὶν τὴν νοήσουμε ποῖος εἶναι ὅτι ἐνῶ σὲ μερικὰ μέρη δεικνύεται τόσο ἀδύνατος, ποῦ μόνον πρωτόπειρος ὁ γράφων ἔτσι, ἔχοντος τὸ ἴδιον ἄρθρον ἢ διηγημα παρουσιάζεται ὅχι δυνατός, ἀλλὰ γίγαντας. Διὰ δὲν ἔχει τὴν τέχνην νὰ κρύβεται καλὰ ὅτι δυνάστηται καὶ ἀπὸ ἄλλους. Ἐπὶ τὴν αὐτὴν ὅτι ἐπαθὴ καὶ μετὰ ἓνα